

Alena Stárková-Palečková

(1925–2013)

Diplomovaná sestra Alena Stárková-Palečková byla první odbornou sestrou oboru anesteziologie a resuscitace u nás. Podílela na psaní prvních příruček o anestezii, vyučovala nové sestry specialistky a významně svojí činností přispěla k tomu, že Vyhláškou MZ ČSSR č. 72/1971 Sb., o zdravotnických pracovnících a jiných odborných pracovnících ve zdravotnictví, byla zřízena pro zdravotní sestry, ženské sestry a dětské sestry odbornost „anesteziologie, resuscitace a intenzivní péče – ARIP“. Působila v sesterské sekci naší odborné společnosti a její práce doznala uznání i v zahraničí – byla členkou Asociace amerických anesteziologických sester.

Paní Alena Stárková, rozená Palečková, se narodila v Sedlčanech dne 22. ledna 1925. V roce 1944 maturovala na reálném gymnáziu. V letech 1944–1946 studovala na Ošetřovatelské škole kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze III. na Malé Straně. Školu ukončila dne 22. 5. 1946 diplomovou zkouškou, a pak se zapsala na lékařskou fakultu Karlovy univerzity. Započatá studia medicíny byla nucena po dvou letech z rodinných důvodů přerušit. Začala pracovat v odborné knihovně Spojených farmaceutických závodů SPOFA. v Praze 2, Sokolovská 13. Odtamtud ji pozval ke spolupráci na anesteziologické oddělení Ústřední vojenské nemocnice (ÚVN) primář MUDr. Lev Spinadel. Pozvání přijala a do práce u něho nastoupila dne 1. 11. 1949. Před sestrou Palečkovou se na anesteziologickém oddělení ÚVN vystřídalo několik sester, které si primář Spinadel půjčoval z různých oddělení a které s ním pracovaly jen krátce. Sestra Palečková se stala první stálou sestrou anesteziologického oddělení, které bylo zřízeno jako první v tehdejší Československu k 1. lednu 1948. Postupně se zapracovala nejen do pečlivé spolupráce s lékařem podávajícím anestezii, ale i do provádění celkového znecitlivění včetně laryngoskopie a tracheální intubace po podání svalového relaxancia d-tubocurarinu (Intocostrin, Tubarin). Když jednou primář onemocněl, zůstala sestra Palečková 14 dní na oddělení sama a podle požadavků chirurgů prováděla celkové anestezie. Anesteziologická práce sestru Palečkovou plně zaujala. Pod primářovým vedením si osvojila zvláštnosti a celou šíři práce anesteziologické sestry, především přípravu materiálu: anesteziologických přístrojů, instrumentačního stolku, infuzních roztoků a souprav, roztoků anestetik a všech pomůcek (vzduchovodů, tracheálních rourek, laryngoskopů, zaváděcích kleští, infuzních a transfuzních souprav).

Alena Stárková-Palečková

(1925–2013)

Po zapracování ji pověřil prim. Spinadel školením několika vybraných sester v anesteziologické instrumentaci. Na střední zdravotnické škole učila předmět ošetrovatelská technika. Prim. Spinadel jí dal adresu Asociace amerických anesteziologických sester do Chicaga. Sestra Palečková jim napsala a požádala o zasílání jejich časopisu, přesto že tehdy nebyla možnost hradit předplatné. Vedení asociace jí vyhovělo. Časopis *Journal of the American Association of Nurse Anesthetists* jí docházel od roku 1950 až do poloviny osmdesátých let. V americkém časopise byl každoročně zveřejňován seznam členek a mezi nimi byla po řadu let uváděna paní Alena Stárková-Palečková jako jediná sestra nejen z Československa, ale z celé Evropy.

S J. Pokorným (nástupcem L. Spinadela) byla spoluautorkou příručky *Anesteziologická technika*, která vyšla ve Státním zdravotnickém nakladatelství v roce 1961 a jako druhé rozšířené a přepracované vydání v roce 1964. A. Stárková v této publikaci podrobně a soustavně popsala zvláštnosti práce anesteziologické sestry do podrobností, které umožnily odbornou přípravu anesteziologických sester pro jakékoliv pracoviště. Jeden výtisk druhého vydání poslala Asociaci amerických anesteziologických sester. V časopise *American Journal for Nurse Anesthetists* [vol 33., 1965, No 2, April] vyšlo stručné zhodnocení této knihy. Autorská účast A. Stárkové na této publikaci nepochybně napomohla úspěchu při prosazení vzniku odbornosti pro zdravotní sestry, ženské sestry a dětské sestry „anesteziologie, resuscitace a intenzivní péče – ARIP“ vyhláškou MZ ČSSR č. 72/1971 Sb. Během let se anesteziologické oddělení v Ústřední vojenské nemocnici rozrůstalo, počet lékařů a sester se zvyšoval a sestra Palečková, provdaná Stárková, se stala vrchní sestrou anesteziologického oddělení. V září 1968, po srpnové vojenské okupaci Československa armádami pěti států Varšavské dohody, emigroval tehdejší vedoucí Subkatedry anesteziologie Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů (ILF) doc. MUDr. Hugo Keszler, CSc., se všemi odbornými asistenty subkatedry na Západ. Klinická základna subkatedry, kterou bylo anesteziologické oddělení v IKEM, zůstala zcela bez lékařů. Tehdejší ředitel ILF, prof. MUDr. Jan Knobloch, DrSc., přenesl klinickou základnu subkatedry anesteziologie ILF na anesteziologické oddělení ÚVN pod vedením J. Pokorného. Když byl J. Pokorný k 1. 9. 1969 jmenován ministrem zdravotnictví Vlčkem do funkce vedoucího opuštěné subkatedry, pozval sestru Alenu Stárkovou ke spolupráci, kterou přijala, a stala se odbornou instruktorkou subkatedry a pracovnící ILF. K 1. lednu 1970

Alena Stárková-Palečková

(1925–2013)

vystavila Americká asociace anesteziologických sester paní Aleně Stárkové diplom „Certified Registered Nurse Anesthetist“ – Diplomovaná registrovaná anesteziologická sestra. Sestra Stárková přešla z Ústřední vojenské nemocnice společně s J. Pokorným v r. 1973 do Fakultní nemocnice v Motole. Na katedře anesteziologie a resuscitace pracovala jako odborná instruktorka mnoho let až do odchodu do důchodu.

V roce 1974 byla zřízena v Československé společnosti anesteziologie a resuscitace (ČSAR) komise sester, která se později stala sekci. Sestra Stárková byla její dlouholetou aktivní členkou, v některých funkčních obdobích jednatelkou a představitelkou sekce sester ve výboru ČSAR. Paní Alena Stárková byla první odbornou sestrou oboru anesteziologie a resuscitace u nás.

Zpracoval J. Málek

Zdroje:

Pokorný, J., Bohuš, O. Anesteziologie a resuscitace v ČR a SR na cestě k oborové samostatnosti. Pražská vydavatelská společnost: Praha 1996,

Pokorný J. První anesteziologická sestra v Československu – d. s. Alena Stárková-Palečková. Anest. intenziv. Med., 18, 2007, č. 4, s. 241–243.

